

Секція: Теорія та практика управління потенціалом національної економіки та її складових частин

УДК: [339.137.2:636.2]:001.895(477)

**ІННОВАЦІЙ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГАЛУЗІ СКОТАРСТВА**

Верховод І.С., к.е.н., доцент кафедри економіки Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Сталий динамічний розвиток АПК України визначається необхідністю забезпечити продовольчу незалежність країни і, відповідно, необхідну якість життя її населення. Значною мірою виконання зазначеного завдання обумовлюється рівнем розвитку галузі скотарства, обсяги виробництва продукції якої наразі залишаються на вкрай низькому рівні і не задовольняють потреби агропродовольчого ринку. Так, упродовж двох десятиліть ринкових перетворень зниження поголів'я великої рогатої худоби в Україні склало 20 млн. голів, а обсяг виробництва м'яса (яловичини) скоротився в 4 рази, молока – більш ніж в 2 рази.

Сьогодні ступінь досягнення конкурентоспроможності галузі скотарства визначається насамперед рівнем застосування інновацій, а відтак вирішення проблем, які виникли за цей період у вітчизняному скотарстві, зумовлює необхідність прискореного переходу галузі на інноваційний технологічний шлях розвитку. Лише тоді в перспективі Україна зможе забезпечувати не лише потреби свого населення в основних продовольчих товарах за раціональними нормами споживання, а й експортувати продукцію скотарства в треті країни.

У цих умовах прискорення темпів зростання обсягів сільськогосподарського виробництва на засадах активізації інноваційних процесів має бути пріоритетом економічної політики країни не лише з позицій вирішення внутрішніх завдань зростання економічної могутності України, виходу з економічної кризи і підвищення добробуту народу, забезпечення продовольчої безпеки, а й стати важливим чинником глобального масштабу. Інноваційний процес в галузі скотарства слід розуміти як систему заходів зі здійснення комплексу наукових досліджень і розробок та їх втілення у виробництво з метою максимізації доходів і забезпечення конкурентоспроможних параметрів виробництва скотарської продукції, зниження питомих витрат і підвищення якості продукції, як умов розширеного відтворення галузі.

Визначальною особливістю розвитку інноваційних процесів у скотарстві є тривалий час впровадження інновацій. Наприклад, для виведення нових порід і типів тварин витрачається від 10 до 20 років. Саме тому інноваційна діяльність стосовно скотарства означає, перш усього, сукупність послідовно здійснюваних дій зі створення нової або поліпшеної скотарської продукції, вдосконалення технології та організації її виробництва з використанням результатів наукових

досліджень, розробок або втілення передового виробничого досвіду з метою модернізації виробництва та виходу на нові ринки.

Слід підкреслити, що інноваційна діяльність в скотарстві є однією з підсистем розвитку ринкової економіки, що відрізняється прогностично-стратегічним характером, високим ступенем невизначеності і виробничо-фінансового ризику. Інноваційна діяльність поділяється на стратегічну і тактичну. Залежно від конкурентного середовища виділяють в основному три типи інноваційних стратегій: наступальну, оборонну і імітаційну [1]. Кожна зі стратегій передбачає набір певних інновацій, здійснюваних для того, щоб організація могла зайняти одне з місць у ринковому середовищі.

Особливу роль в інноваційному розвитку галузі грає її інноваційна привабливість, яка тісно пов'язана з інвестиційною привабливістю. Вона визначається специфічним, комплексним поєднанням параметрів розвитку галузі, які визначають потребу в інноваціях, створюють умови і можливості їх використання.

Умови і можливості використання інновацій визначаються внутрішніми і зовнішніми чинниками. До внутрішніх відносяться професіоналізм кадрів, наявність фінансових ресурсів, мотивація працівників і т. п. До зовнішніх – державна підтримка інвесторів, здійснювана аграрна політика, система оподаткування. Чим краще умови і більші можливості для використання інновацій, тим вища інноваційна привабливість галузі.

Інноваційна привабливість скотарства впливає з сукупності технологічних, соціальних, екологічних, фінансово-економічних параметрів функціонування галузі, які визначають можливість розвитку інноваційних процесів і платоспроможну потребу в інноваціях. Очевидно, що інновації та інвестиції нерозривно пов'язані між собою і в своїй сукупності визначають траєкторію розвитку соціально-економічних систем.

Виділення інновацій в якості національного пріоритету визначається тим, що сьогодні вони є ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності економіки. При цьому вказана мета повинна досягатися за допомогою не лише державної підтримки окремих секторів і галузей, а й шляхом створення у всіх економічних агентів стимулу до інноваційного виходу на нові ринки. В даний час в аграрному секторі України відчувається гостра потреба в інноваційному оновленні техніко-технологічної бази, організації виробництва, системи управління. Насамперед необхідний розвиток тих напрямків, що забезпечують конкурентоспроможність, розширення ринків продажів і залучення отриманих додаткових доходів для розширення оновлюваного сектору виробництва і модернізації відсталих галузей. Для цього потребуються науково обґрунтовані інноваційні пріоритети, втілення яких слід розраховувати на 10 – 15 років, та їх періодичне коригування.

Найбільш важливими критеріями досягнення продовольчої безпеки країни з обсягів продукції, виробленої в галузі скотарства, є: питома вага вітчизняної скотарської продукції та продуктів харчування тваринного походження в загальних обсягах їх споживання; ступінь задоволення потреб

населення компонентами харчового раціону тваринного походження з урахуванням необхідних якісних характеристик; рівень доступності продовольства, величина продовольчих запасів тваринного походження згідно норм споживання.

Оскільки зростання обсягів виробництва продукції галузі скотарства нерозривно пов'язане з досягненням його конкурентоспроможних параметрів, то ключовими параметрами конкурентоспроможності цього виробництва є питоми витрати, прибутковість і якість продукції.

Реалізація організаційно-економічного забезпечення стратегії інноваційного розвитку скотарства повинна відбуватись шляхом створення цільових оргструктур: консорціумів, холдингів, корпорацій, стратегічних альянсів за інноваційними проектами і програмами; територіальних зон інноваційного освоєння на базі технополісів; міжнародних стратегічних технологічних альянсів і мережі інноваційних центрів, інкубаторів, центрів трансферту технологій, формування регіональних, національної та міждержавних інноваційних систем.

Результатом реалізації стратегії інноваційного розвитку скотарства є організація виробництва високоякісного, екологічно чистого продовольства. Досягнення цього результату може бути здійсненим за умови відродження агропромислового комплексу і розвитку вітчизняного сільського господарства, що передбачає, насамперед, скорочення частки імпорту і заповнення вітчизняними товарами основної частини приросту попиту зі збільшенням обсягу реалізації інноваційних продовольчих продуктів.

Розвиток інноваційних процесів в галузі скотарства підпорядковується ринковим законам за умови державного регулювання й координації зв'язків між учасниками інноваційної діяльності для урахування і поєднання інтересів державного і підприємницького секторів, координації пріоритетів і здійснення планування інноваційної діяльності. Вказані заходи дозволять активізувати інноваційну складову всього відтворювального процесу в скотарстві та забезпечити виробництво конкурентоспроможної наукомісткої продукції.

Перспективи розвитку інноваційних процесів в АПК країни, в тому числі й у скотарстві, пов'язані з формуванням єдиного ринкового простору, міжнародним науковим співробітництвом, залученням іноземних інвестицій, науковим обміном. Інноваційний шлях розвитку скотарства, заснований переважно на інтенсивних факторах економічного зростання можливий лише за умови, що дійсні інновації будуть інтегровані в ринковий механізм господарювання і стануть найважливішим принципом системи управління галуззю.

Література

1. Инновационный менеджмент: Учебник для вузов / С.Д. Ильенкова, Л.М. Гохберг, С.Ю. Ягудин и др.; Под. ред. проф. С.Д. Ильенковой. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 343 с.